

Vážený pán predseda, vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, Národná rada Slovenskej republiky schválila dňa 8. decembra 2011 ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti, a to s cieľom dosiahnuť **dlhodobú udržateľnosť hospodárenia** Slovenskej republiky, posilniť **transparentnosť a efektívnosť** vynakladania verejných prostriedkov a v snahe **podporiť dlhodobú konkurencieschopnosť** Slovenskej republiky s prihliadnutím na požiadavku ekonomickej a sociálnej spravodlivosti a solidarity medzi súčasnými a budúcimi generáciami.

Ústavný zákon v čl. 7 predpokladá existenciu limitu verejných výdavkov, pričom postup pri jeho určení má podľa odseku 3 tohto článku ustanoviť zákon. Je ním zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v § 30aa ods. 1 charakterizuje limit verejných výdavkov ako **hlavný rozpočtový nástroj** na zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti. Ide o operatívny nástroj riadenia rozpočtu, ktorý nám doteraz chýbal a ktorý tak dopĺňa existujúce ústavné pravidlá limitu na dlh. Výdavkové limity podporujú modernú, zodpovednú tzv. proticyklickú rozpočtovú politiku, zjednodušene povedané, šetri v dobrých časoch, aby si mohol pomáhať v zlých ekonomických časoch. Samotná dlhová brzda totiž nie je vhodný operatívny nástroj na každoročné nastavovanie rozpočtu a vždy mala slúžiť len ako záchranná brzda, ak všetko ostatné zlyhá. Podľa odhadov Rady pre rozpočtovú zodpovednosť by práve proticyklická politika v dobrých časoch znížila dlh o dodatočných cca 10 p.b. HDP pred vypuknutím korona krízy. A samotná kríza by potom nespôsobila porušenie všetkých pásiem dlhovej brzdy, ako sme tomu boli svedkom.

Podľa § 30aa v spojení s § 37m ods. 4 zákona sa v VIII. volebnom období Národnej rady Slovenskej republiky limit verejných výdavkov určuje na roky 2023 až 2025. V zmysle § 37m ods. 4 tretej vety zákona schvaľuje limit verejných výdavkov na roky 2023 až 2025 Národná rada Slovenskej republiky uznesením, pričom účelom je nastaviť limity výdavkov jednotlivo pre každý z rokov 2023 až 2025.

V súlade s § 37m ods. 4 druhou vetou zákona Rada pre rozpočtovú zodpovednosť vypočítala a predložila limit verejných výdavkov na roky 2023 až 2025 na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky bezodkladne po splnení zákonnej podmienky, ktorou bola existencia dohody na znení metodiky výpočtu limitu verejných výdavkov s Ministerstvom financií Slovenskej republiky. Dohoda na metodike bola dosiahnutá dňa 22. decembra 2022.

Východiskom výpočtu limitu verejných výdavkov je tzv. základný scenár vývoja príjmov a výdavkov verejnej správy zostavený na obdobie 50 rokov vychádzajúci z odhadovaného salda verejnej správy v roku 2022, najaktuálnejšej makroekonomickej a daňovej prognózy zo septembra 2022 a platnej legislatívy k 13. decembru 2022. Základný scenár odmeria aktuálne zdravie verejných financií, či verejné financie sú vo vysokom, strednom, alebo nízkom riziku dlhodobej udržateľnosti. Tento indikátor potom slúži na to, aby sa stanovila požadovaná každoročná konsolidácia v nasledujúcich rokoch. Tým sa zabezpečí prepojenie limitu verejných výdavkov s dlhodobou udržateľnosťou verejných financií a splnenie požiadavky článku 55a Ústavy SR.

Nakoľko vojenská agresia Ruska na Ukrajine a z toho prameniaca energetická kríza zaťažuje aj naše verejné financie do budúcnosti, indikátor dlhodobej udržateľnosti sa v minulom roku prehupol zo stredného pásma do vysokého pásma rizika. Obidve pásma rizika štandardne vyžadujú každoročnú konsolidáciu na úrovni 0,5% HDP, tj, okolo 600 mil. eur, mimo jednorazových opatrení.

Nakoľko vláda prijala a parlament schválil legislatívne zmeny, ktoré zlepšujú dlhodobé zdravie verejných financií vo forme schválenia reformy priebežného piliera dôchodkového systému, pre rok 2023 sa požadovaná konsolidácia v zmysle zákona a metodiky znižuje na 0,2% HDP. V ďalších dvoch rokoch požiadavka na konsolidáciu ostáva na úrovni 0,5 % HDP ročne.

Zahrnutím predpokladaného vývoja verejných financií v základnom scenári, požiadaviek na konsolidáciu a položiek vymenovaných zákonom, ktoré sa pri výpočte limitu pripočítajú alebo odpočítajú,

vypočítaný limit verejných výdavkov tak dosahuje sumu **41 321 154 940** eur v roku 2023, **44 309 099 762** eur v roku 2024 a **45 621 482 931** eur v roku 2025. To znamená, že výdavky v rozpočte verejnej správy pre rok 2023 sú v súlade s limitom verejných výdavkov, avšak v rokoch 2024 a 2025 ho rozpočtované výdavky prekračujú a na ich splnenie bude potrebné prijať dodatočné opatrenia vo výške **360 mil.** eur v roku 2024 a **926 mil.** eur v roku 2025. Zároveň by prijatie týchto opatrení znamenalo zníženie celkového deficitu v roku 2024 na **4,0 % HDP** namiesto rozpočtovaných 4,3 % HDP a v roku 2025 na **3,4 % HDP** namiesto rozpočtovaných 4,1 % HDP.

Naplnením týchto výdavkových limitov by sa dlhodobé zdravie verejných financií na konci obdobia zlepšilo z vysokého rizika **naspäť do stredného rizika** dlhodobej udržateľnosti.

Avšak, nakoľko **parlament doteraz neprijal navrhovanú modernizáciu ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti**, dlhová brzda nie je zosúladená s výdavkovými limitmi. Doterajšie sankcie dlhovej brzdy budú vyžadovať náhle vyrovnaný rozpočet pre rok 2024, čo môže destabilizovať ekonomiku. Takéto **nezosúladenie pravidiel znižuje ich funkčnosť a Rada pre rozpočtovú zodpovednosť apeluje na prijatie predloženej novely ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti**. Novela by tieto pravidlá uviedla do súladu, aby tak ostala možnosť dosiahnuť plynulé zlepšovanie zdravia verejných financií, bez negatívnejších zásahov do ekonomického vývoja.